

פרשת תרומה – שבת קודש

(ט) וַעֲשִׂיתָ אֶת הַחֹצֵר הַמִּשְׁכָּן לַפֶּאֱתָה נִגְב־תִּימָנָה קִלְעִים לַחֹצֵר שֵׁשׁ מִשְׁזָר מֵאָה בְּאַמָּה אֹרֶךְ לַפֶּאֱתָה הָאַחַת:

ט וְתַעֲבִיד, ית דרת משכנא לרוח עיבר דרומא סרדי לדרתא דבוץ שזיר, מאה אמין ארכא, לרוחא, חדא.

רס"א קלעים: עשוין כמין קלעי ספינה נקבים נקבים מעשה קליעה ולא מעשה אורג ותרגומו סרדין פתגום של מכבר המתרגם סרדא לפי שהן מנוקבין ככברה: לפאה האחת: כל הרוח קרוי פאה:

(י) וַעֲמַדָיו עֲשִׂימָה וְאֲדָנִיָּהם עֲשִׂימָה נְחֹשֶׁת וְוֵי הָעַמֻּדִים וְנִחְשָׁקֵיהֶם כֶּסֶף:

י ועמודיה עשירה ואדניהם עשירה נחשת ווי העמודים דנחשא; ווי עמודיא וכבושיהון, כסף.

רס"א ועמודיו עשירים: חמש אמות בין עמוד לעמוד: ואדניהם: של העמודים נחשת האדנים יושבים על הארץ והעמודים תקועין לתוכן היה עושה כמין קונדסין שקורין פלא"ש ארכן ו' טפחים ורחבן ג' וטבעת נחשת קבוע בו באמצעו וכורך שפת הקלע סביביו במיתרים כנגד כל עמוד ועמוד ותולה הקונדס דרך טבעתו באונקליות שבעמוד העשוי כמין וי"ו ראשו זקוף למעלה וראשו אחד תקוע בעמוד כאותן שעושין להציב דלתות שקורין גונזי"ש ורחב הקלע תלוי מלמטה והיא קומת מחיצות החצר: ווי העמודים: הם האונקליות: וחשוקיהם: מקפות היו העמודים בחוטי כסף סביב ואיני יודע אם על פני כלן אם בראשם ואם באמצעם אך יודע אני שחשוק לשון חגורה שכך מצינו בפילגש בגבעה ועמו צמד חמורים חבושים תרגומו חשוקים:

(יא) וְכֵן לַפֶּאֱתָה צָפוֹן בְּאֹרֶךְ קִלְעִים מֵאָה אֹרֶךְ וְעַמֻּדָיו עֲשִׂימָה וְאֲדָנִיָּהם עֲשִׂימָה נְחֹשֶׁת וְוֵי הָעַמֻּדִים וְנִחְשָׁקֵיהֶם כֶּסֶף:

יא וכן לפאת צפון בארך קלעים מאה ארך ועמודיו עשירה ואדניהם עשירה נחשת ווי העמודים דנחשא, ווי עמודיא וכבושיהון, כסף.

(יב) וְרֹחַב הַחֹצֵר לַפֶּאֱתָה-וְכֵן לַקִּלְעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֲשִׂימָה וְאֲדָנִיָּהם עֲשִׂימָה:

יב ופתיא דדרתא לרוח מערבא, סרדי חמשין אמין; עמודיהון עסרא, וסמכיהון עסרא.

(יג) וְרֹחַב הַחֹצֵר לַפֶּאֱתָה קִדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה:

יג ופתיא דדרתא, לרוח קדומא מדנחא חמשין אמין.

רס"א לפאת קדמה מזרחה: פני המזרח קרוי קדם לשון פנים. אחור לשון אחורים לפיכך המזרח קרוי קדם שהוא פנים ומערב קרוי אחור כד"א הים האחרון ימא מערבא: חמשים אמה: אותן ג' אמה לא היו סתומים כלם בקלעים לפי ששם הפתח אלא ט"ו אמה קלעים לכתף הפתח מכאן וכן לכתף השנית נשאר רוחב חלל הפתח בנתיים כ' אמה וזהו שנאמר ולשער החצר מסך עשירים אמה וילון למסך כנגד הפתח כ' אמה ארך כרוחב הפתח:

(יד) וְחֲמִשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה קִלְעִים לַכֶּתֶף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנִיָּהם שְׁלֹשָׁה:

יד וחמש עשרה אמה קלעים לכתף עמודיהם שלשה ואדניהם שלשה.

רס"א עמדיהם שלשה: חמש אמות בין עמוד לעמוד בין עמוד שבראש הדרום העומד במקצוע דרומית מזרחית עד עמוד שהוא מן הג' שבמזרח ה' אמות וממנו לשני חמש אמות ומן השני לשלישי חמש אמות וכן לכתף השנית וארבעה עמודים למסך הרי י' עמודים למזרח כנגד י' למערב:

(טו) וּלְכֶתֶף הַשְּׁנִיָּתָה חֲמִשׁ עֲשָׂרָה קִלְעִים עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנִיָּהם שְׁלֹשָׁה:

טו ולכתף השנית חמש עשרה קלעים עמודיהם שלשה ואדניהם שלשה.

(טז) וּלְשַׁעַר הַחֹצֵר מָסָךְ עֲשָׂרִים אַמָּה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֶקֶם עַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאֲדָנִיָּהם אַרְבָּעָה:

טז ולתער דרתא פרסא עסרין אמין, דתכלא וארגונא וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד ציר; עמודיהון, ארבעא, וסמכיהון, ארבעא.

(יז) כָּל-עַמֻּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב מִחֲשָׁקִים כֶּסֶף וְוִיָּהֶם כֶּסֶף וְאֲדָנִיָּהם נְחֹשֶׁת:

יז כל עמודי החצר סביב מחשקים כסף וויהם כסף ואדניהם נחשת.

רס"א כל עמודי החצר סביב וגו': לפי שלא פירש ווין וחשוקים ואדני נחשת אלא לצפון ולדרום אבל למזרח ולמערב לא נאמר ווין וחשוקים ואדני נחשת לכך בא ולמד כאן:

(יח) אֹרֶךְ הַחֹצֵר מֵאָה בְּאַמָּה וְרֹחַב | חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מִשְׁזָר וְאֲדָנִיָּהם נְחֹשֶׁת:

יח ארכא דדרתא מאה אמין ופתיא חמשין בחמשין, ורומא חמש אמין דבוץ שזיר; וסמכיהון, דנחשא.

רס"א ארך החצר: הצפון והדרום שמן המזרח למערב מאה באמה: ורחב חמשים בחמשים: חצר שבמזרח היתה מרובעת חמשים על חמשים שהמשכן ארכו שלשים ורחבו עשר העמיד מזרח פתחו בשפת ג' החיצונים של אורך החצר נמצאו כלו בחמשים הפנימים וכלה ארכו לסוף ל' נמצאו כ' אמה רוח לאחוריו בין הקלעים שבמערב ליריעות של אחורי המשכן ורוחב המשכן עשר אמות באמצע רוחב בחצר נמצאו לו עשרים אמה רוח לצפון ולדרום מן קלעי החצר ליריעות המשכן וכן למערב וחמשים על חמשים חצר לפניו: וקומה חמש אמות: גובה מחיצות החצר והוא רוחב הקלעים: ואדניהם נחשת: להביא אדני המסך שלא תאמר לא נאמרו אדני נחשת אלא לעמודי הקלעים אבל אדני המסך של מין אחר. כך נראה בעיני שלכך חזר ושנאן:

(יט) לְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכָל-עֲבֹדָתוֹ וּכְלִי-יְתֹדָתוֹ וְכָל-יְתֹדֹתָיו נְחֹשֶׁת:

יט לכל כלי המשכן בכל עבודתו וכלי יתדותיו וכל סכוהי וכל סכי דרתא, דנחשא.

רס"א לכל כלי המשכן: שהיו צריכין להקמתו ולהורדתו כגון מקבות לתקוע יתדות ועמודים: יתדות: כמין נגרי נחשת עשוין ליריעות האהל ולקלעי החצר, קשורים במיתרים סביב סביב בשפוליהן, כדי שלא תהא הרוח מגביהתן. ואיני יודע אם תחובין בארץ, או קשורין ותלוין וכבדן מכביד שפולי היריעות שלא ינועו ברוח. ואומר אני, ששמן מוכיח עליהם שהם תקועין בארץ, לכן נקראו יתדות, ומקרא זה מסייעני (ישעיה לג כ) "אהל כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח":